

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Польське Товариство педагогіки філософічної
імені Броніслава Ф. Трентовського (TRF)
Відділення загальної педагогіки та філософії освіти
Національної академії педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Кафедра філософії**

**За підтримки
МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»**

**МАТЕРІАЛИ
XXII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«ОСВІТА І ДОЛЯ НАЦІЇ»

**«ОСВІТА У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ:
СВІТОВІ ТА УКРАЇНСЬКІ КОНТЕКСТИ»**

(25–26 червня 2021 року)

**Харків
ХНПУ – 2021**

Редакційна колегія:

М.Д. Култаєва	– доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедрою філософії, головний редактор; Україна;
Н.В. Радіонова	– доктор філософських наук, професор, заступник головного редактора; Україна;
С.В. Бережна	– доктор філософських наук, професор; Україна;
Бертелсен Дейл	– доктор філософії, професор Блумбергського університету; США;
Гулда Мечислав	– доктор соціологічних наук, професор Гданського університету; Польща;
І.Д. Денисенко	– доктор філософських наук, професор, Україна;
О.О. Дольська	– доктор філософських наук, професор, Україна;
І.О. Радіонова	– доктор філософських наук, професор; Україна;
О.В. Садох	– доктор філософських наук, професор; Україна;
М.В.Триняк	– доктор філософських наук, професор; Україна;
О.М. Роговський	– доктор філософських наук, професор; Україна;
К. Штадлер	– доктор філософських наук, професор Віденського Інституту права, Австрія.

Затверджено Вченою радою

*Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол №6 від 30 червня 2021 року*

«Освіта і доля нації». «Освіта у викликах сьогодення: світові та українські контексти»: Матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції (25–26 червня 2021 року) / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2021. – 96 с.

Збірник містить матеріали доповідей з питань філософії, світоглядної культури, життєтворчості та актуальних проблем освіти і виховання у сучасних соціокультурних контекстах.

Збірник розраховано на наукових та практичних працівників у галузі освіти, викладачів вищої та середньої школи, докторантів, аспірантів, магістрів та студентів вищих навчальних закладів.

УКРАЇНОМОВНІ МАРШРУТИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ КРАЄВИДІ

Н.І. Варич, м. Харків

Реалії сучасних контекстів, що відображають взаємозалежність елементів складноорганізованого світу, їх стрімку мінливість, напруженість і непередбачуваність під тиском викликів, розкривають перед зором викладача української мови як іноземної нечіткість, яскравість, колоритність, насиченість і складність освітнього краєвиду, який характеризується неоднозначністю глобалізаційних зрушень, ускладненням міжкультурних узаємин, зміщенням культурних зацікавлень, модифікацією загальнолюдських і національних цінностей тощо.

Відповідно постає необхідність не стільки навчати іноземців мови держави, де вони здобувають освіту й набувають фахових компетентностей, скільки допомагати їм завдяки опануванню мови уходити в новий для них соціокультурний простір як безпечний, багатогранний, цікавий для сьогодення й перспективний для подальшого життя, зокрема для фахового зростання і формування конкурентноспроможності. Звідси випливає і актуальність досліджень можливостей застосувати набутки міжкультурної комунікації в навчанні української мови як іноземної, що й становить мету цієї розвідки.

Концепції міжкультурної освіти (презентовані зокрема в роботах Т. Кентла, М. Баррета, Л. Сантоса й інших) посилюють свою актуальність перед викликами пандемії COVID-2019, що значною мірою поглибила розгубленість, тривожність, страх через ослаблення зв'язків із родиною і батьківщиною (реальне чи потенційне), відчуття небезпеки й відмежування від інших спільнот, знизила як мотивацію до навчання іноземців, так і мотивацію до пізнання й прийняття іншої культури (у певної частини осіб), разом із тим збудила бажаність безпосередніх зв'язків на тлі локдауну й вимушеної ізоляції та інноваційних технологій і дистанційної освіти, бажаність формування й розвитку позитивних стосунків, за різноманітного походження – прагнення відчувати співпричетність до надрозмаїтої спільноти.

Зважаючи на те, що пандемія спроможна в окремих випадках породжувати непорозуміння, а то й збуджувати агресивність, насильство, викладач-мовник як майстер насамперед вербального позитивного впливу, носій і транслятор національної культури, покликаний безперервно залучати до

нескінченного процесу міжкультурних практик іноземних студентів, долаючи роз'єднання і відчуженість. Тут важить не стільки доступність онлайн-платформ як провідний засіб здобуття освіти в умовах кризи, скільки налаштованість на співпрацю, співтворення, співпізнання, обмін культурним досвідом, спільне зростання в комунікативному дискурсі.

Практика міжкультурного діалогу в умовах пандемії, як ніколи, не можлива без фіксації, розвитку емоцій, контролювання їх. Звісно, особистість викладача, спроможного здійснювати ефективну міжкультурну комунікацію, є стрижневою спонукою для студентів бути залученими до різноманітних мовних практик, де доречність прийомів і методів, інтонаційна виразність мовлення, художньо-естетичне багатство мови й культури в цілому відтінюють пильну увагу викладача до переживань студентів-іноземців, його міжкультурну гнучкість і виваженість.

Здійснюване опанування курсу української мови як іноземної в річищі міжкультурної комунікації, безперечно, є одним з ефективних шляхів розбудови освітніх практик з налаштуванням освітніх агентів на спільне вироблення і засвоєння взаємозв'язків між культурами, на спільне творення безконфліктного простору у відкритій перспективі майбутнього.

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Р.В. Васильченко, м. Харків

Воєнна безпека України є одним з важливих напрямів діяльності держави, тому головною метою в даній області є забезпечення можливості адекватного реагування на загрози.

Забезпечення воєнної безпеки держави базується, по-перше, на концепції примату міжнародного права у військовій політиці держав і військових союзів. Ця концепція наголошує на тому, що сила зброї як гарант безпеки повинна бути замінена безумовним виконанням міжнародних правових норм, широкою співпрацею і довірою, відповідністю певним стандартам (чи то європейським, чи то НАТО тощо), вагома частина цієї концепції, спрямована на запобігання війн саме невоєнними засобами.